

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ ГІДРОБІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ГІДРОЕКОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ПАРАЗИТОЛОГІВ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО РИБНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ВОДНІ І НАЗЕМНІ ЕКОСИСТЕМИ ТА
ЗБЕРЕЖЕННЯ ЇХ БІОРІЗНОМАНІТТЯ - 2019»
22-24 ТРАВНЯ 2019 РОКУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Житомир - 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ ГІДРОБІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ГІДРОЕКОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ПАРАЗИТОЛОГІВ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО РИБНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

ВОДНІ І НАЗЕМНІ ЕКОСИСТЕМИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЇХ БІОРІЗНОМАНІТТЯ – 2019

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Житомир - 2019
ЖНАЕУ

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського національного агроекологічного університету
(протокол №8 від 24 травня 2019 року)*

Рецензенти:

Юлія Святославівна Шелюк - кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття ЖДУ імені Івана Франка
Алла Миколаївна Гарлінська – кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання та спорту ЖДУ імені Івана Франка
Наталія Миколаївна Поліщук - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики викладання навчальних предметів КЗ «Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради

Водні екосистеми та збереження їх біорізноманіття: Збірник наукових праць. – Житомир: ЖНАЕУ, 2019. – 165 с.

У збірнику подаються нові результати теоретичних, прикладних та науково-методичних досліджень провідних учених із широкого спектру біологічних проблем. Видання розраховане на студентів, аспірантів, вчителів, викладачів та науковців.

Редакційна колегія:

- **Скидан Олег Васильович** - ректор Житомирського національного агроекологічного університету, д.е.н., професор (голова оргкомітету);
- **Афанасьєв Сергій Олександрович** - директор Інституту гідробіології НАНУ, д.б.н., професор, (співголова);
- **Романчук Людмила Донатівна** - проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку, д. с.-г. н., професор (співголова оргкомітету);
- **Юришинець Володимир Іванович** - заступник директора Інституту гідробіології НАНУ з наукової роботи, д.б.н. (співголова оргкомітету);
- **Данкевич Євген Михайлович** - д.е.н., професор, декан факультету екології і права (заступник голови оргкомітету);
- **Зибалов Сергій Володимирович** - заступник начальника державної екологічної інспекції у Житомирській області (співголова оргкомітету);
- **Шелюк Юлія Святославівна** - к.б.н., доцент, завідувач кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття ЖДУ ім. І. Франка;
- **Клименко Микола Олександрович** - д.с.-г.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Української екологічної академії наук (УЕАН);
- **Прищепа Алла Миколаївна** - професор, директор Навчально-наукового інституту агроекології та землеустрою;
- **Запольський Анатолій Кирилович** - доктор технічних наук, професор кафедри біохімії та екології харчових виробництв, директор Інституту екологічних проблем у харчовій промисловості Національного університету харчових технологій;
- **Світельський Микола Михайлович** - к.с.-г.н., завідувач кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук ЖНАЕУ;
- **Матковська Світлана Іванівна** - заступник декана факультету екології і права з наукової роботи, ЖНАЕУ, к.с.-г.н., доцент;
- **Фещенко Володимир Петрович** - доцент кафедри загальної екології;
- **Федючка Микола Ілліч** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук ЖНАЕУ, к.с.-г.н.
- **Пінкіна Тетяна Василівна** - доцент кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук ЖНАЕУ, к.б.н.
- **Ішук Оксана Василівна** - заступник декана факультету екології і права з навчальної роботи ЖНАЕУ, к.с.-г.н., доцент (секретар конференції)

Матеріали друкуються в авторській редакції.

За достовірність фактів, власних імен та інші відомості відповідають автори публікації. Думка редакції може не збігатися із думкою авторів.

СЕКЦІЯ 24. ЛІСОВІ ЕКОСИСТЕМИ ТА ЇХ РОЛЬ У БІОСФЕРІ Й СОЦІОСФЕРІ	250
<i>А.В. Вишневецький, Л.Р. Наулік</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОШИРЕННЯ ЛІСОВИХ ПОЖЕЖ	250
<i>Мацерук Д.В., Пасько С.О., Михальчук С.М.</i> ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЛІСОВІДНОВНОГО ПРОЦЕСУ	252
<i>О.С. Рубель, Я.П. Пиптик</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИХ УМОВ ТА ЛІСОВОГО ФОНДУ ДП «КОСТОПІЛЬСЬКЕ ЛГ»	255
<i>В.М. Чалий</i> САНІТАРНИЙ ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ЛІСІВ ДП «ІВАНКІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	257
<i>П.Г. Шульга, А.О. Костюк</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ ПРОЕКТУ МАСОВИХ ТАБЛИЦЬ ОБ'ЄМІВ КРУГЛИХ ДІЛОВИХ СОРТИМЕНТІВ	260
<i>Ю.М. Яременко</i> СТАН ТА ДИНАМІКА ЛІСОВОГО ФОНДУ ДП «КЛАВДІЄВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	262
<i>Никитюк Ю.А., Никитюк А.Ю.</i> ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА СТАНУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ЗА ВПЛИВУ ЗАБРУДНЕНЬ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ В ЛІСОСТЕПОВІЙ ЗОНІ УКРАЇНИ	265
СЕКЦІЯ 25. СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	269
<i>М.П. Нестерчук</i> РИБОГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ЩУКИ ЗВИЧАЙНОЇ (<i>ESOX LUCIUS LINNAEUS</i>) У ВОДОЙМАХ ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПАРКУ	269
<i>Кисарець М.В.</i> АКВАКУЛЬТУРА. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	271
СЕКЦІЯ 26. ТУРИЗМ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. РЕКРЕАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ	273
<i>Кочергіна О.В., Тищенко С.В.</i> РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ НА ЗАКАРПАТТІ	273
<i>Іщик М., Нестерчук І.К.</i> СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ТА ЙОГО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ	275
<i>М. О. Шепелюк, С. М. Голуб</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗОН МІСТА ЛУЦЬК	276
СЕКЦІЯ 27. БІОЛОГІЯ ЛЮДИНИ	278
<i>Л.А. Константиненко, О.О Баранівська</i> АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРНО- ЛОГІЧНИХ СХЕМ ТА ТАБЛИЦЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ БІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ (8 КЛАС)	278
СЕКЦІЯ 28. ВОДНА ТОКСИКОЛОГІЯ	280
<i>О. М. Василенко</i> ВПЛИВ РІЗНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ КАДМІЮ НА ВЕЛИЧИНУ СЕРЕДНЬОДОБОВОГО РАЦІОНУ <i>LYMNAEA CORVUS</i>	280

СЕКЦІЯ 27. БІОЛОГІЯ ЛЮДИНИ

АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНИХ СХЕМ ТА ТАБЛИЦЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ БІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ (8 КЛАС)

Л.А. Константиненко¹, О.О Баранівська¹

¹ Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Постановка проблеми

Протягом останніх десятиріч у зв'язку з науково-технічним прогресом, що інтегрований у всі сфери суспільної діяльності, зокрема у сферу освіти, з'явилася потреба у зміні форми викладу матеріалу для вивчення біологічної дисципліни, зокрема її складової – біології людини. Зниження загального рівня вмотивованості сучасної молоді до здобуття знань спонукає нас організувати навчальний матеріал спеціальним чином.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Загалом на проблему оформлення навчально-методичних матеріалів звернули увагу І.І. Красковська І.В. Кульбабська. Якщо звернути детальніше увагу на використання таблиць та блок-схем в межах викладання біологічної науки, то в незалежній Україні кількість науковців, що таким чином оформлюють навчальний матеріал з кожним роком зростає, серед них В.І. Соболев, Ю.С.Шелюк, К.М. Задорожний, Н.М. Поліщук, І.П. Упатова та ін.

Мета роботи полягає у теоретичному аналізі наукових джерел із досліджуваної проблеми, їх систематизації та виокремлення найбільш доцільних порад та рекомендацій для створення структурно-логічних схем та таблиць для викладання біології людини.

Виклад основного матеріалу дослідження

Загально прийнятим є трактування активізації пізнавальної діяльності як підвищення рівня усвідомлюваного людиною пізнання об'єктивних закономірностей в ході навчання. На сьогоднішній день науковці виділяють три основних рівня мислення школярів, зокрема рівень розуміння, рівень логічного мислення і рівень творчого мислення. Варто відмітити, що перехід на кожен наступний рівень мислення неможливий без осолодіння попереднім.

В наш час у поданні навчального матеріалу широко застосовуються таблиці структурно-логічні схеми. Науковцями розроблені конкретні вимоги та рекомендації до їх оформлення, зокрема увагу цьому приділила І.І. Красковська, яка окремо описала усі етапи оформлення навчального матеріалу (планування та підготовку, власне оформлення та корегування) [2].

В контексті біологічної дисципліни нам відомі роботи Ю.С. Шелюк «Ботаніка в таблицях і схемах», І.В. Соболя «Довідник + тести», «Біологія і екологія 10 клас», «Біологія 8 клас», що мають значну кількість таблиць та структурно-логічних схем.

Використання структурно-логічних схем та таблиць ми вважаємо найбільш доцільним шляхом викладу матеріалу з ряду причин:

- Перш за все важливим є реалізація принципу наочності. Як відомо зорові образи сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу, також, важливим є той факт, що у значної частини людей зорова пам'ять виступає домінантною

або субдомінантною, з чого можна зробити висновок, про ефективність використання структурно-логічних схем та таблиць при викладанні матеріалу.

- Другим, і не менш важливим аргументом, є те, що масив інформації завжди важче сприймається у порівнянні з структурованою інформацією [1]. Учні 8го класу не завжди мають гарно сформовані метакогнітивні навички, тобто важко виокремлюють основний зміст матеріалу та зв'язки між його частинами, особливо причинно-наслідкові зв'язки. Таким чином подання матеріалу в готовому структурованому вигляді сприятиме кращому осмисленню і запам'ятовуванню навчального матеріалу.

- На доцільність використання структурно-логічних схем та таблиць при викладання біології у 8 класі вказує власне зміст дисципліни. Наразі у 8му класі запропоновано вивчати Біологію людини. Як відомо ряд тем з зазначеної дисципліни вимагають від учнів вмінь аналізувати окремі елементи та знаходити між ними логічні зв'язки, так, при викладанні тем, що стосуються будови та функцій органів та систем органів, тем, що вимагають проведення паралелей між рівнями структурної організації доцільно і бажано подавати матеріал за допомогою оформлення його у структурно-логічні схеми та таблиці.

Висновки

Зважаючи на вищесказане можна зробити висновки, що застосування структурно-логічних схем та таблиць допомагають вирішити такі завдання: упорядкувати навчальну інформацію, інтенсифікувати процес засвоєння знань, виробити в учнів вміння та навички аналізувати та систематизувати. Також використання структурно-логічних схем та таблиць є універсальною рекомендацією до викладання усіх типів занять з курсу біології людини.

Список використаних джерел

1. Левченко С.В. Використання опорно-логічних схем та конспектів на заняттях // Фізико-математична освіта : науковий журнал. – 2017.-Випуск 4(14).-С.215-220с.
2. Нечепоренко Л.С Схематические наглядные пособия и методика их применения / Л.С. Нечепоренко.- Камянец-Подольский, 1967.- 231 с.